

Datum
2020-02-11
Vår referens
Linda Tuominen
Sektionschef
linda.tuominen@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Motion av Jörgen Grubb (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD) om bättre studiero i våra skolor STK-2019-897

Sammanfattning

Motion har inkommit från Jörgen Grubb (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD) om bättre studiero i våra skolor. Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Att uppdra åt grundskolenämnden att med stöd i skollagen utarbeta riktlinjer omkring hur skolpersonal ska främja studiero.
2. Att uppdra åt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att med stöd i skollagen utarbeta riktlinjer omkring hur skolpersonal ska främja studiero.
3. Att uppdra åt grundskolenämnden att uppdra åt grundskoleförvaltningen att årligen redogöra grundskolornas ordningsregler för grundskolenämnden.
4. Att uppdra åt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att uppdra åt gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen att årligen redogöra gymnasieskolornas ordningsregler för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.
5. Att grundskolenämnden i samverkan med gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden årligen arrangerar en konferens för skolpersonal där man lyfter upp lärarnas befogenheter i Malmö stad samt betonar vikten av studiero inom utbildningsväsendet.
6. Att grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ger möjlighet till vidareutbildning för den skolpersonal som vill/behöver utveckla sitt ledarskap.

Den sammantagna bedömningen är att grundskolorna och gymnasieskolorna ska fortsätta sitt pågående arbete med att främja studiero för alla elever. Bedömningen görs mot bakgrund av det stöd som finns i skollag, förordningar och kollektivavtal samt de rutiner som redan finns i grundskoleförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen.

Stadskontoret föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att avslå yrkandena ett, två, tre, fyra och fem i motionen samt besluta att anse yrkande sex vara besvarat.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige avslår yrkandena ett, två, tre, fyra och fem i Jörgen Grubbs (SD) och Nima Gholam Ali Pours (SD) motion om bättre studiero i våra skolor samt beslutar anse yrkande sex vara besvarat.

Beslutsunderlag

- Motion av Jörgen Grubb (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD) om bättre studiero i våra skolor
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 200210 Motion av Jörgen Grubb (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD) om bättre studiero i våra skolor
- Remissvar från grundskolenämnden
- Grundskolenämnden beslut 191023 § 152 med Reservation (SD) och Särskilt yttrande (M+C)
- Remissvar från gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslut 191025 § 117

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2020-02-17

Kommunstyrelsen 2020-03-04

Kommunfullmäktige 2020-03-19

Beslutet skickas till

Grundskolenämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Ärendet

Motion har inkommit från Jörgen Grubb (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD) om bättre studiero i våra skolor. Motionärerna anser att lärare och övrig skolpersonal lägger ner mycket tid och energi på att skapa ett bra utbildningsklimat i skolan. Motionärerna menar att dagens skollager tillgång till många möjligheter och verktyg för att lärare ska kunna skapa studiero i sitt klassrum men att lärare inte kan eller känner stöd för att använda de möjligheter skollagen medger. Motionärerna anser att större fokus bör läggas på lärares befogenheter i klassrummet och arbetet med att skapa studiero. Ansvarig skolnämnd måste engagera sig mer i detta arbete. Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Att uppdra åt grundskolenämnden att med stöd i skollagen utarbeta riktlinjer omkring hur skolpersonal ska främja studiero.
2. Att uppdra åt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att med stöd i skollagen utarbeta riktlinjer omkring hur skolpersonal ska främja studiero.
3. Att uppdra åt grundskolenämnden att uppdra åt grundskoleförvaltningen att årligen redogöra grundskolornas ordningsregler för grundskolenämnden.
4. Att uppdra åt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att uppdra åt gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen att årligen redogöra gymnasieskolornas ordningsregler för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.
5. Att grundskolenämnden i samverkan med gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden årligen arrangerar en konferens för skolpersonal där man lyfter upp lärarnas

befogenheter i Malmö stad samt betonar vikten av studiero inom utbildningsväsendet.

6. Att grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ger möjlighet till vidareutbildning för den skolpersonal som vill/behöver utveckla sitt ledarskap.

Remissinstansernas yttranden

Grundskolenämnden

Trygghet och studiero är betydelsefullt för hur eleverna kommer att lyckas nå målen för utbildningen. Bestämmelser om trygghet och studiero regleras i skollagen. Där finns bland annat bestämmelser om ordningsregler och hur dessa ska tas fram samt vilka disciplinära åtgärder skolpersonal får vidta. Rektorns ansvar för att elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero är sedan den 1 juli 2019 förtydligad i läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

Malmö stads grundskolor arbetar utifrån styrdokumentens bestämmelser om att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet och ska utarbetas under medverkan av eleverna. Rektor och lärare har även möjlighet att vidta disciplinära åtgärder för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande. Därutöver ska skolan arbeta med värdegrundsarbete samt motverka och åtgärda kränkande behandling.

Grundskoleförvaltningens och Skolinspektionens elevenkäter kartlägger sammantaget årligen hur eleverna i Malmös grundskolor och grundsärskolor upplever sin lärmiljö, till exempel om de tycker att det finns studiero på lektionerna och om de känner sig trygga i skolan. Skolverket tillhandahåller ett självskattningsverktyg som kan användas för att undersöka och utveckla skolornas arbete för att främja studiero och en trygg skolmiljö. Att följa upp värdegrundsresultaten ingår i grundskoleförvaltningens handlingsplan för att utveckla huvudmannens uppföljning som beslutades i juni 2019. Syftet är att synliggöra resultatet av skolornas värdegrundsarbete, vid sidan av kunskapsresultaten.

Skolverket visar i en rapport att det är skolans långsiktiga och förebyggande arbete som ger bäst effekt för trygghet och studiero.¹ Även om ordningsregler och disciplinära åtgärder kan ha en viss betydelse pekar resultatet på att skolornas förebyggande arbete är viktigare. Det handlar om att bygga tillitsfulla relationer, om lärarnas ledarskap i klassrummet och om rektors styrning, att skolan kan möta elevernas behov av stöd och utmaningar, genomföra anpassningar och om insatser från elevhälsan. Skolinspektionen visar i en granskning att lärarens förmåga att genomföra undervisning med tydliga strukturer och med en variation av arbetsformer i hög grad påverkar såväl elevernas engagemang och aktivitet som studieron. I sådana klassrum är det ovanligt att elever inte vet vad de ska göra eller tröttnar på de uppgifter de ska utföra.²

Det är viktigt att lärarna känner till sina befogenheter och att de känner stöd från huvudmannen i deras arbete för att främja studiero och vid åtgärder när en elev stör undervisningen eller uppträder olämpligt. Till exempel används den så kallade åtgärdstrappan som en rutin för

¹ Skolverket 2018, *Ordningsregler och disciplinära åtgärder*.

² Skolinspektionen 2016, *Skolans arbete för att säkerställa studiero*.

skolorna. Den kompletteras med ett stödmaterial och blanketter som finns tillgängliga i förvaltningen och som ska användas för att dokumentera när ordningsreglerna bryts.

När skolan motverkar kränkande behandling och diskriminering ökar elevernas trygghet. Det är en viktig del för arbetet med att främja studiero. Arbetet mot kränkande behandling regleras i skollagen. Huvudmannen ska se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Varje år ska skolan göra en plan med de insatser som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling.

Enligt grundskolenämnden ges möjligheter till vidareutbildning för skolpersonal, som till exempel att utveckla ledarskapsförmågan i klassrummet. Det sker bland annat inom ramen för utvecklingsavdelningens utbildnings- och utvecklingsinsatser, inom områden som *Lärare som ledare* eller *Trygghet och studiero*. Insatser från utvecklingsavdelningen ges både som obligatoriska stöd och som stöd när behov uppstår på skolorna.

Grundskolenämnden är av uppfattningen att det finns brister i trygghet och studiero i skolorna, vilket bland annat visas genom lärar- och elevenkäter. Grundskolenämnden ser allvarligt på lärare och elevers arbetsmiljö och utesluter inte att det kan komma att behövas fler åtgärder och metoder för att stärka studieron och tryggheten i skolan. Av ovan beskrivna bedömer dock grundskolenämnden att skolorna redan arbetar proaktivt för att förbättra studieron samt att åtgärder för att förbättra arbetsmiljön för lärare även ses över nationellt. Det finns därför inget särskilt behov av att under rådande omständigheter ta fram särskilda riktlinjer för att främja studiero, eller att låta skolorna årligen redogöra för sina ordningsregler. Detta skulle dessutom innebära att ytterligare en administrativ börda läggs på skolorna.

Mot denna bakgrund föreslår grundskolenämnden att kommunstyrelsen ska föreslå kommunfullmäktige att anse motionen besvarad.

SD skriftlig reservation

M och C särskilt yttrande

MP muntlig reservation

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (GVN) har fått i uppdrag att avge yttrande om en motion av Jörgen Grubb (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD) om bättre studiero i skolan. I motionen presenteras fyra förslag som berör gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ansvarsområden. Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

- Att uppdra åt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att med stöd i skollagen utarbeta riktlinjer omkring hur skolpersonal ska främja studiero.
- Att uppdra åt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att uppdra åt gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen att årligen redogöra gymnasieskolornas ordningsregler för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.
- Att grundskolenämnden i samverkan med gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden årligen arrangerar en konferens för skolpersonal där man lyfter upp lärarnas befogenheter i Malmö stad samt betonar vikten av studiero inom utbildningsväsendet.
- Att grundskolenämnden och gymnasienämnden ger möjlighet till vidareutbildning för den

skolpersonal som vill/behöver utveckla sitt ledarskap.

GVN:s synpunkter på motionen beskrivs enligt nedanstående redovisning. Yttrandet innehåller endast kommentarer och synpunkter kring de förslag som är direkt ställt till GVN.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens synpunkter

GVN delar motionärernas åsikt om att studiero i klassrummen är mycket viktig för att eleverna ska nå målen med sin utbildning. Utbildningen ska utformas på ett sätt som gör att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Studiero, elevernas trygghet och ledarskapet i klassrummet är prioriterade områden för Malmö stads gymnasieskolor. Skolornas personal arbetar aktivt för att främja en trivsamt skolmiljö och rektor har det yttersta ansvaret för att skapa trygghet och studiero i skolan.

I motionen beskrivs att det finns elever som gör det nästan omöjligt för övriga elever att få den studiero de behöver. Nämnden vill poängtera att elevers studiero kan påverkas av flera olika faktorer och att det inte nödvändigtvis är andra elever som påverkar studieron negativt. En försämrad studiero kan också bero på yttre påverkan såsom till exempel trafikbuller utanför skolan eller renovering av byggnader i skolans närområde. Förvaltningen tar detta i beaktande i sitt arbete med lokalplanering för att undvika att studieron på skolorna försämras på grund av yttre omständigheter.

Enligt Skolverkets rapport *Ordningsregler och disciplinära åtgärder – en kartläggning av skolors arbete från 2018* är det skolans långsiktiga och förebyggande arbete som ger bäst effekt för trygghet och studiero. Även om ordningsregler och disciplinära åtgärder kan ha en viss betydelse tyder resultatet på att skolornas förebyggande arbete är viktigare. Lärarna på Malmö stads gymnasieskolor arbetar för att främja studiero i sitt dagliga arbete. Det är särskilt viktigt att läraren har kunskap om elevernas individuella förutsättningar och behov för att kunna anpassa undervisningen efter dessa. Studiero främjas också av en varierad undervisning i vilken eleverna görs delaktiga. Vidare är det viktigt att läraren är tydlig och förklarar arbetsuppgifterna för eleverna och försäkras om att eleverna förstår dem. Slutligen kan studiero främjas genom att läraren arbetar med att skapa goda relationer, dels mellan eleverna och dels mellan eleverna och läraren. Utifrån rektors lektionsbesök och i medarbetarsamtal kan lärare lyfta om de behöver stöd för att stärka sitt arbete med studiero och ledarskap. Det finns även möjlighet att få stöd från den lokala och den centrala elevhälsan. Skolorna kan också få stöd från huvudmannen för att främja studiero och vidta åtgärder när en elev stör undervisningen eller uppträder olämpligt.

Skollagens utformning avseende området trygghet och studiero anger tydligt skyldigheter men även befogenheter direkt till ansvarsnivån rektorer och lärare. Huvudmannens ansvar omfattar åtgärder av betydligt ingripande karaktär för enskild elev. Enligt 5 kap Skollagen (2010:800) är rektor ytterst ansvarig för elevernas trygghet och studiero. Skolorna arbetar aktivt med värdegrundsarbete och med att förebygga beteenden som kan påverka studieron negativt. Vid en eventuell situation då en elev stör undervisningen och de insatser som skolpersonalen gjort i ett förebyggande syfte inte är tillräckliga, kan skolan besluta om disciplinära åtgärder för att skapa en god studiemiljö. Dessa åtgärder, tillsammans med rektors och lärares allmänna befogenheter, regleras av skollagens bestämmelser. Om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt, ska rektor se till att saken utreds. Vid utredningen ska skolan samråda med elevens vårdnadshavare. Det finns även bestämmelser om utredningar när det gäller en elevs

behov av särskilt stöd.

I enlighet med skollagen har varje skolenhet ordningsregler som beslutas av rektor. Reglerna ska utformas under medverkan av eleverna. En förutsättning för studiero och trygghet är att både elever och personal på skolan känner ett gemensamt ansvar för arbetsmiljön och har respekt för varandra.

Studiero och lärmiljö utvärderas kontinuerligt som en del i skolans systematiska kvalitetsarbete. Ett urval av Malmö stads gymnasieelever svarar årligen på en enkät där de bland annat får uppge om de upplever att de har studiero på sina lektioner. Resultatet från den senaste elevenkäten visar att det finns brister gällande studiero och därav kan det behövas fler åtgärder och metoder för att förbättra studieron. Utifrån enkätresultaten gör skolorna en analys som ligger till grund för utvecklingsåtgärder kring exempelvis trygghet och studiero. Detta som en del av det systematiska kvalitetsarbetet på varje enskild enhet som rektor ansvarar för. Enkätresultaten följs även upp på aggregerad nivå genom huvudmannens kvalitetsrapport.

Angående förslaget att utarbeta riktlinjer kring hur personal ska främja studiero samt förslaget att årligen redogöra för skolornas ordningsregler för nämnden bedömer GVN att det inte finns ett behov av detta då trygghet och studiero är områden som är tydligt reglerade i 5 kap Skollagen (2010:800). Malmö stads gymnasieskolor arbetar förebyggande för en trivsamt skolmiljö och har redan möjlighet att vidta åtgärder för att skapa en god studiero. Dessutom skulle det innebära ytterligare en administrativ börda för skolorna att årligen redogöra för sina ordningsregler. Som ytterst ansvarig för sin skola har varje enskild rektor bäst förutsättningar att avgöra vilka insatser som behövs för att uppnå trygghet och studiero.

Angående förslaget om en årlig konferens för skolpersonal är GVN av uppfattningen att skolpersonalen på Malmö stads gymnasieskolor är väl medvetna om vikten av studiero. Även lärarnas befogenheter utifrån skollagen är kända och vid behov erbjuds lärare stöd från ansvarig rektor. Därmed bedömer nämnden att det inte finns behov av en årlig konferens likt den som beskrivs i motionens förslag.

Angående förslaget om vidareutbildning för skolpersonal som vill/ behöver utveckla sitt ledarskap anser GVN att skolpersonalen redan ges möjligheter till fortbildning vid behov, i syfte att till exempel utveckla ledarskapsförmågan i klassrummet. Rektor beslutar, utifrån sin professionella bedömning, om fortbildning för personalen på sin skola.

Sammantaget är GVN av uppfattningen att ett aktivt värdegrundsarbete, strukturerad och varierad undervisning samt tillitsfulla relationer mellan lärare och elever ger förutsättningar för studiero. Nämnden bedömer att Malmö stads gymnasieskolor redan arbetar ändamålsenligt för att främja studiero och trygghet. Vidare menar GVN att det finns tillräckliga möjligheter för skolpersonalen att skapa studiero utifrån bestämmelserna i skollagen. Nämnden anser att rektor, som ytterst ansvarig för sin skola, har bäst förutsättningar att avgöra vilka insatser som behövs för att uppnå trygghet och studiero.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås GVN föreslå kommunfullmäktige besluta att avslå den andra, fjärde och femte att-satsen i motionen samt att anse den sjätte att-satsen besvarad.

Stadskontorets bedömning

Det som står skrivet i 5 kapitlet Skollagen (2010:800) säkerställer att *alla* Malmös barn och ungdomar i skolålder, inte enbart de som går i de kommunala skolorna, omfattas av rätten till en god skolmiljö. Stadskontoret gör bedömningen att det inte finns något behov av att utarbeta särskilda riktlinjer omkring hur skolpersonal ska främja studiero då detta regleras via skollagen.

Rektor är som ytterst ansvarig den som avgör vilka insatser som behövs för att uppnå trygghet och studiero på en specifik skolenhet. Stadskontoret gör bedömningen att en årlig redogörelse av ordningsregler för grundskolan och gymnasieskolan enbart skulle innebära en ökad administrativ belastning för såväl rektorer som tjänstepersoner vid de båda skolförvaltningarna.

Det finns ingen lag som ger en medarbetare rätt till kompetensutveckling, däremot ingår det i rektors ansvar att se till att personalen har den kompetens som krävs för att utföra sitt arbete. Inom grundskolan och gymnasieskolan har man inom den reglerade arbetstiden avsatt och samlat tid för kompetensutveckling utifrån riktmärket 104 timmar per heltidsanställd och verksamhetsår.³ Denna tid fördelas mellan arbetstagarna. Med kompetensutveckling avses insatser som syftar till att utveckla lärares förmåga att skapa goda förutsättningar för elevernas lärande.⁴

I grundskolan och gymnasieskolan får personalen ha som mest 5 studiedagar under ett läsår utöver de 12 lovdagar som eleverna minst ska ha.⁵ Innehållet i kompetensutvecklingen kan dels vara sådant som rektor bedömer att hela kollegiet behöver fortbildning i, men också individuell fortbildning som rektor och den enskilde medarbetaren kommer överens om.

Mot bakgrund av att rektor känner sin verksamhet och sina medarbetare bäst gör stadskontoret bedömningen att det inte finns behov av en årlig konferens samt att möjligheten till vidareutbildning för den skolpersonal som vill/behöver utveckla sitt ledarskap redan finns.

Stadskontorets förslag

Den sammantagna bedömningen är att grundskolorna och gymnasieskolorna ska fortsätta sitt pågående arbete med att främja studiero för alla elever. Bedömningen görs mot bakgrund av det stöd som finns i skollag, förordningar och kollektivavtal samt de rutiner som redan finns i grundskoleförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen.

Stadskontoret föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att avslå yrkandena ett, två, tre, fyra och fem i motionen samt besluta att anse yrkande sex vara besvarat.

Ansvariga

Heléne Norberg Direktör
Eva Marie Tancred Utvecklingssekreterare
Andreas Norbrant Stadsdirektör

³ Vilket motsvarar 13 arbetsdagar per år om läraren arbetar heltid.

⁴ Bilaga M, särskilda bestämmelser om arbetstider med mera för lärare Hämtat 191021 från <https://skl.se/download/18.69d090bb165e957edb23d2ec/1537522669991/Bilaga%20M.PDF>

⁵ 3 kapitlet 2 § skolförordningen och 3 kapitlet 1 § gymnasieförordningen.